

TÜRKİYE'DE 2006-2016 YILLARI ARASINDA MUHASEBE STANDARTLARINA İLİŞKİN ERİŞİME AÇIK OLARAK YAYINLANAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN METODOLOJİLERİNİN İNCELENMESİ *

Examination Of Methodologies Of Graduate Theses Published Between Years OF 2006 - 2016 That Are Open Access

Doç. Dr. Seçkin GÖNEN

Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, seckin.gonen@deu.edu.tr
Mithat RASGEN

Doktora Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, mithatrasgen@gmail.com

Gönen, S. & Rasgen, M. (2017). "Türkiye'de 2006-2016 Yılları Arasında Muhasebe Standartlarına İlişkin Erişime Açık Olarak Yayınlanan Lisansüstü Tezlerin Metodolojilerinin İncelenmesi", Vol:3, Issue:10; pp:178-187 (ISSN:2149-8598)

ARTICLE INFO

Article History

Makale Geliş Tarihi

Article Arrival Date

04/05/2017

Makale Yayın Kabul Tarihi

The Published Rel. Date

10/05/2017

Anahtar Kelimeler

Türkiye Muhasebe Standartları, Türkiye Finansal Raporlama Standartları, İçerik Analizi

Keywords

Turkish Accounting Standards, Turkish Financial Reporting Standards, Content Analysis

JEL Kodları: M40-41-49

ÖZ

Muhasebe standartları, finansal raporlamada ve muhasebe uygulamalarında ülkeler arasındaki farklılıkları ortadan kaldırarak finansal bilgilerin doğru, güvenilir ve gerçeğe uygun bir şekilde finansal tablo kullanıcılarına aktarılmasını sağlamaktadır. Türkiye'de de hem ulusal hem de uluslararası alanda muhasebe uygulamalarında ortak bir dile kavuşmak amacıyla standartlara önem verilmiş, çeşitli yasalar çıkarılmış ve bazı kurumlar görevlendirilmiştir. Yapılan bu çalışmalar ışığında muhasebe bilim insanları da konuya ilişkin çeşitli metodolojiler kullanarak literatüre katkı sağlamıştır. Bu çalışmada 2006- 2016 yılları arasında konu hakkında Türkiye'de yayınlanmış lisansüstü tezler araştırılmış ve metodolojileri içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir.

Araştırmanın temel amacı yayınlanmış tezlerin yıllara, standartlara, üniversitelere ve anabilim dallarına göre incelemesinin yapılması ve konu ile ilgili bilgiye ihtiyaç duyan kullanıcılara veri sağlamaktır. Elde edilen bulgularda TMS-2 Stoklar standardı en fazla çalışılan standart olarak tespit edilmiştir. Bununla birlikte TFRS tam set, TMS-12 ve TMS 16 da çalışmalarda oldukça fazla tercih edilmiştir. Bu durumun temel sebebi ise yayınlanan standartların Vergi Usul Kanunu ile uygulamada farklılıklarının bulunmasıdır.

ABSTRACT

Accounting standards eliminates differences between countries in financial reporting and accounting applications thus result in transmission of financial information to financial statement utilizers accurately, reliably and in fair presentation. Both in national and international area accounting standards are given significance in Turkey so as to achieve a mutual language, legislations enacted and institutions are provided with authority for same aspect. In the light of these works, accounting scholars contributed literature through various methodologies. In this paper, graduate theses on this topic within years of 2006 - 2016 are reviewed and their methodologies are examined by content analysis.

Main purpose of this study is examining published theses according to years, standards and departments, universities and providing necessary data to information users. Through findings reached, IAS 2: Inventories standard is identified as most studied standard. In addition IAS full set of standards, IAS 12 and IAS 16 are preferred much in relevant studies. Fundamental reasons for that circumstance are existing differences between published standards and tax procedure law applications.

* Bu çalışma 20-22 Nisan 2017 tarihinde İstanbul'da düzenlenen Uluslararası Sosyal Araştırmalar Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuş ve geliştirilmiştir.

1. GİRİŞ

Bu yüzyılın başında yaşanan muhasebe skandalları finansal piyasaları derinden etkilemiş ve yatırımcıyı piyasalardan uzaklaştırmıştır. Bununla birlikte küresel piyasalarda faaliyet gösteren işletmeler, mali tablolarını işlem gördüğü her ülkeye ayrı ayrı düzenlemek zorunda kalmıştır. Bu iki temel sorun, güvenilir, doğru ve karşılaştırılabilir bilginin önemini ortaya çıkarmıştır. Yaşanan bu gelişmeler, mali tabloların belirli standartlar altında düzenlenmesi gerektiğine vurgu yapmış ve birçok ülke bu standartların oluşturulması için katkıda bulunmuştur.

Piyasalardaki bu hareketlilik ve hazırlanan yasal mevzuatlar, bilim dünyasında da gelişmelere sebep olmuş, özellikle muhasebe alanında standartlarla ilgili yeni konuların gündeme gelmesini sağlamıştır. Konu hakkında çeşitli araştırmalar yapılmış ve birçok yöntem kullanılarak standartlar lisansüstü tezlerde kullanılmaya başlamıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde muhasebe standartlarının tarihsel gelişimi açıklanmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde ise belirli bir dönem aralığında muhasebe standartları ile ilgili yazılmış ve erişime açık olan lisansüstü tezlerin içerik analizi yapılmıştır. Bu çalışma ile birlikte muhasebe standartları ile ilgili lisansüstü tezlerin yıllara, konulara ve üniversitelere göre dağılımı belirlenmiş, gelecekte çalışma yapacak kişiler için konu ve yöntem seçiminde araştırmacıya bakış açısı kazandırılmaya çalışılmıştır.

2. TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARI

Bilgi kullanıcıları, finansal kararlarını alırken muhasebe bilgisinden faydalanmaktadır. Dolayısıyla ilgili kararın rasyonel bir şekilde alınması için sahip olunan bilgilerin doğru ve güvenilir olması gerekmektedir. Bununla birlikte yatırımcının dışında işletmenin kendi yöneticileri de karar verme aşamasında yeterli bilgiye sahip olmak zorundadırlar. İşletmenin gerçekleşen bütün mali nitelikteki iş ve işlemlerinin belgeler yardımıyla kaydedilmesi ve özetlenmesi güvenilirliğini, kayıt ve özetlenmenin genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine ve yasalarına uyulması ise doğruluğunu göstermektedir (Erdoğan vd. 2014; 10).

Muhasebenin temel kavramlarından sosyal sorumluluk kavramı gereği, hazırlanan mali tablolar tarafsız ve objektif bilgiler içermek zorundadır. Bu koşulu sağlamak için ise çeşitli ilkeler ve standartlar getirilmiştir. Standartlara göre oluşturulmuş bir mali tablo; bilgilerin farklılaşmadan bilgi kullanıcılarına aktarılmasını sağlamaktadır (Karapınar ve Zaif, 2013; 19). Muhasebe bilgilerinden yararlanan bilgi kullanıcıları bilgilerin nasıl toplandığını bilmek isterken, muhasebe bilgilerini hazırlayan taraflar da bu bilgilerinden yararlanacak olanların gereksinimlerini bilmelidir. Bu durum göz önüne alınarak muhasebe kavramları ve finansal tablo ilkeleri ile birlikte muhasebe standartları belirlenmiştir. (Ülker ve Avder, 2011:9-10). Muhasebe standartları gerek muhasebe işlemlerinde gerekse finansal tabloların hazırlanmasında işletmeler tarafından yapılan muhasebe uygulamalarındaki farklılıkları minimum düzeye indiren düzenlemelerdir (Acar ve Tetik, 2004:25-29). Finansal raporlama standartları ise "iktisadi kurumlar dışında kalan karar vericilerin (yatırımcılar, sahipler, borç verenler) içerdekilere (yöneticiler) verdiği talep ettikleri bilgilerin kapsamı, niteliği ve içeriği hakkında bilgiler olarak" ifade edilmektedir. Dolayısıyla iktisadi kişilik hakkında bilgi gereksinimi olanlarla yöneticiler arasında iletişim aracı olan finansal tabloların kapsamı ve içeriği ile ilgili bu standartlara artık muhasebe standardı yerine finansal raporlama standardı adı verilmektedir (Şensoy, 2011).

Türkiye'de dahil olmak üzere ülkelerin finansal raporlama standartları benimsemelerinin ya da kendi ülkelerinde düzenlemeler yapmalarının nedenleri aşağıdaki gibi sıralanabilmektedir (Akdoğan, 2012):

- ✓ Dünya devleti olmak
- ✓ Sermaye piyasalarının küresel hale gelmesi

- ✓ Uluslararası Stratejik Yatırım Kararlarının önemi
- ✓ Sermaye Hareketleri
- ✓ Uluslararası şirket alım satım birleşmeleri
- ✓ Ülkeler arasında ekonomik ya da siyasi birlik oluşturma çabaları
- ✓ Yabancı yatırımcıların alışkın olduğu muhasebe standartlarına göre hazırlanan finansal tabloları kullanma isteği
- ✓ İhtiyaca uygun, güvenilir, karşılaştırılabilir, anlaşılabilir, etkin bir finansal raporlama gereksinimi
- ✓ Ulusal muhasebe standartlarındaki farklılıkların oluşturduğu önemli sorunlar
- ✓ Çeşitli krizler nedeniyle finansal tablolardaki bilgilere duyulan güvenin giderek azalması

Görüleceği üzere, kaliteli bir finansal raporlamanın özünde ortak bir muhasebe dili yer almaktadır. Söz konusu bu raporlamanın hazırlanmasının amacı; bir yatırımcının, yabancı ülkenin finansal raporlamasını incelediğinde ihtiyaca uygun, gerçeğe uygun şekilde sunulan, karşılaştırılabilir, doğrulanabilir, zamanında sunulan ve anlaşılabilir niteliklerini içeren faydalı bilgiye ulaşmasını sağlamaktır.

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'nun (International Accounting Standards Board – IASB) kuruluşu, Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi'ne dayanmaktadır. IASC; 71 ülkeden 97 muhasebe kuruluşunun aralarında imzaladıkları bir anlaşma ile 1973 yılında kurulmuş ve ilk standart taslağını 1974 yılında hazırlamıştır. IASC Tüzüğü 2000 yılında değiştirilerek bir üst yapı olan IASC Vakfı'na (International Accounting Standards Committee Foundation – IASCF) dönüştürülmüş ve uluslararası muhasebe standartları yayınlama görevi yeni kurulan IASB'a devredilmiştir (Elitaş vd. 2011; 2).

2001 yılından sonra IASB, o güne kadar yayımlanan uluslararası muhasebe standartlarını devralmış ve bu standartlarla ilgili güncelleştirme çalışmalarına başlamıştır. Yeni yürürlüğe konulan standartlar ise Uluslararası Finansal Raporlama Standardı – (IFRS) adı altında yayınlanmıştır. Bütün standartlar (IAS ve IFRS) set olarak toplanmış ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartları olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla bu set içerisinde; Uluslararası Muhasebe Standartları (IAS), Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS) ve Yorumlar bulunmaktadır.

Türkiye'deki işletmeler de son yıllarda uluslararası piyasalarda yer almaya çalışmakta, dolayısıyla işletme faaliyeti gösterdiği her ülke için ayrı ayrı raporlama yapmak zorunda kalmıştır. Bu durum işletmeler için hem maliyet hem de zaman kaybı oluşturmuş ve uluslararası muhasebe standartlarına uyum önem kazanmıştır. Dolayısıyla tüm ülkelerle uygulama birliği sağlamak adına Türkiye'de Uluslararası Muhasebe Standartları (IAS)'nı ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS)'nı benimsemiş ve 2006 yılında Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu tarafından Türkçe'ye çevrilerek yayımlanmıştır. 2 Kasım 2011'de yürürlüğe giren 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu kapatılmış ve yetkileri aynı kararname ile kurulan Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu'na aktarılmıştır. Türkiye Muhasebe Standartları Seti; Türkiye Muhasebe Standartları (TMS), Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) ve Yorumlardan oluşmaktadır (Akçakanat, 2013; 2). Günümüzde söz konusu bu standartlarının setinin tam metinlerine Kamu Gözetimi Kurumu'nun resmi web sitesinden ulaşılabilenekte, dünya ile eş zamanlı olarak yapılan güncellemeler hakkında bilgi edinilebilmektedir.

Kamu Gözetimi Kurumu, bağımsız denetime tabi olmayan şirketlerin Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde yer alan düzenlemeleri uygulamayı sürdürebileceklerini ifade etmiştir. Ancak bağımsız denetime tabi olup, TMS/TFRS uygulamayan işletmeler için Avrupa Birliği Komisyonu'nun 2013/34/EU Sayılı Muhasebe Direktifi ile uyum taşıyan bir "Yerel

Finansal Raporlama Çerçevesi (YFRÇ) taslağı yayınlanarak kamuoyunun görüşlerine sunulmuştur. 2017 yılında yayınlanması beklenen ve “Kamu Yararını İlgilendiren Kuruluşlar” dışındaki kuruluşların uygulayabileceği şekildeki bu taslak, muhasebe alanında gerçeğe uygun, doğru ve dürüst finansal raporlamanın sağlanmasına yönelik önemli bir adım olarak sayılmaktadır (Cömert ve Akdemir, 2017;6-7).

3. ARAŞTIRMANIN AMACI

Muhasebe standartları, mali tablolarda bulunan finansal bilgilerin güvenilir, gerçeğe uygun, doğru ve karşılaştırılabilir olmasını sağlamaktadır. Muhasebe standartlarının daha iyi anlaşılması ve uygulanabilmesi için konu ile ilgili bir çok bilimsel çalışma hazırlanmakta ve literatüre katkı sağlamaktadır. Bu araştırmanın amacı; Türkiye’de 2006-2016 yılları arasında muhasebe standartlarına ilişkin izinli olarak yayınlanan lisansüstü tezlerin içerik analizini gerçekleştirmektir. Çalışmada yayınlanan tezlerin yıllara, standartlara, üniversitelere, anabilim dallarına ve kullanılan araştırma yöntemlerine göre incelemesi yapılmış ve daha az çalışılan standartlar tespit edilerek bu konuda bilgiye ihtiyacı olan kullanıcılara yardımcı olmak amaçlanmıştır.

4. ARAŞTIRMADA KULLANILAN YÖNTEM

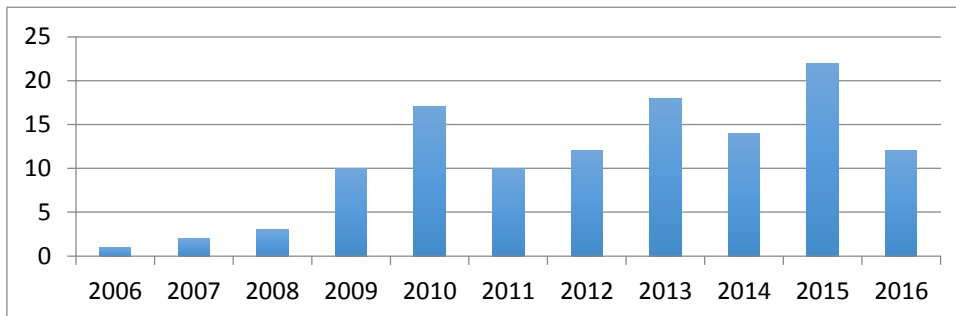
Araştırmada özetleyici içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi yönteminde üç farklı yaklaşım bulunmaktadır. Bu yaklaşımlar; geleneksel, yönlendirilmiş ve özetleyici içerik analizi şeklinde sınıflandırılmaktadır. Geleneksel içerik analizi yönteminde, kodlama kategorileri doğrudan metin verilerinden türetilmektedir. Yönlendirilmiş içerik analizinde, analiz bir teori veya ilgili araştırma bulguları ile başlamakta ve ilk kodlama için rehber oluşturmaktadır. Özetleyici içerik analizinde ise genel olarak anahtar kelimeler ile içeriğin kodlaması yapılır ve metin verileri bu yöntemle yorumlanmaktadır (Hsieh ve Shannon, 2005; 1277).

Araştırma kapsamında veriler YÖK’ün Ulusal Tez Merkezi’nden elde edilmiştir. TMS ve TFRS anahtar kelimeleri kullanılarak toplamda erişime izin verilen 121 lisansüstü teze ulaşılmıştır. Tezlerin öncelikli olarak özet kısımları incelenmiş ve veri tabanından indirilmiştir. Tamamlanan tarama sonucunda tezler ‘yayınlanma tarihi’, ‘İlgili Standart’, ‘Yayınlanan Üniversite’, ‘Yayınlanan Anabilim Dalı’, ve ‘Kullanılan Araştırma Yöntemi’, olmak üzere Microsoft Excel programının yardımıyla tablo haline getirilmiştir. Araştırmada kullanılan tezler erişime izni olan tezleri kapsamaktadır. Dolayısıyla konu ile ilgili hazırlanmış olsa dahi erişime kapalı olan tezler çalışmaya dahil edilmemiştir.

5. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Araştırma kapsamında muhasebe standartlarıyla ilgili 121 makale incelenmiş ve Yıllara Göre Tez Dağılımı, Çalışma Alanına Göre Tez Dağılımı, Üniversitelere Göre Tez Dağılımı, Anabilim Dalına Göre Tez Dağılımı, Tez Türüne Göre Tez Dağılımı, En Çok Kullanılan Standartların Yıllara Göre Tez Dağılımı ve Kullanılan Araştırma Yöntemine Göre Tez Dağılımı olmak üzere yedi ana kategori altında toplanmıştır.

Şekil 1. Yıllara Göre Tez Dağılımı

Şekil 1’de görüleceği üzere muhasebe standartları ile ilgili 2006-2016 yılları arasında toplamda 121 tez yazılmıştır. Tezler yayınlandığı yıl bazında incelendiğinde dönemsel durgunluklar görülse de genellikle artan oranlı eğilim göstermektedir. On yıllık süreçte en çok 2015 yılında muhasebe standartları ile ilgili tez yazılmış ve bu yılı 18 teze 2013 yılı ve 17 teze 2010 yılı takip etmektedir. Muhasebe standartlarının çevirilerinin 2006 yılında yapılmış olması bu yıllardaki tez sayısının az olmasının nedenlerini açıklamaktadır. Bununla birlikte 2006 yılından itibaren düzenli olarak standartlarla ilgili çalışma yapıldığı görülmektedir. KOBİ TFRS’lerin 2009 yılında ortaya çıkması 2010 yılındaki tez sayısı artışlarının temel sebebini oluşturmaktadır.

Tablo 1. Çalışma Alanına Göre Tez Dağılımı

Standartlar	f
TMS 2 Stoklar	14
Türkiye Finansal Raporlama Standartları	12
TMS 12 Gelir Vergileri	11
TMS 16 Maddi Duran Varlıklar	10
TMS 11 İnşaat Sözleşmeleri	10
KOBİ TFRS	9
TMS 18 Hasılat	7
TMS 41 Tarımsal Faaliyetler	6
TMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar	6
Türkiye Muhasebe Standartları	5
TMS 23 Borçlanma Maliyetleri	5
TMS 20 Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi ve Devlet Yardımlarının Açıklaması	4
TFRS 8 Faaliyet Bölümleri	3
TMS 37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar	3
TMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü	3
TMS 21 Kur Değişiminin Etkileri	3
TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu	3
TFRS 3 İşletme Birleşmeleri	2
TFRS 1 Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının İlk Uygulaması	2
TMS 27 Bireysel Finansal Tablolar	2
TMS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar	1
TMS 31 İş Ortaklıklarındaki Paylar	1
TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme	1
TMS 40 Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	1
TFRS 2 Hisse Bazlı Ödemeler	1
TFRS 4 Sigorta Sözleşmeleri	1
TFRS 5 Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler	1
TFRS 7 Finansal Araçlar: Açıklamalar	1
TFRS 9 Finansal Araçlar	1
TFRS 10 Konsolide Finansal Tablolar	1

Tablo 1’de araştırma kapsamında incelenen tezlerin çalışma alanlarına göre dağılımları yer almaktadır. Görüleceği üzere 2006-2016 yılları arasında TMS-2 Stoklar standardı en çok çalışılan standart olmuştur. Bu standardın amacı stoklarla ilgili muhasebe işlemlerini açıklamaktır. Standart, stok maliyetlerinin oluşumu, içeriği ile uygulanacak değerlendirme yöntemleri hakkında bilgi vermektedir. Standardın yoğun olarak çalışılmasının en önemli sebebi standart hükümleri ile Vergi Usul Kanunu hükümleri arasında bulunan çeşitli farklılıklardır.

Tabloda ikinci sırada 12 adet tez ile Türkiye Finansal Raporlama Standartları bulunmaktadır. Söz konusu standartla ilgili yapılan çalışmalar tek bir standart içermemekte, standartların işletmeler üzerindeki genel etkisi üzerinde durulmaktadır. Gelir vergilerinin muhasebeleştirilmesini düzenleyen TMS 12 standardı da çalışmalarda oldukça önemli

görülmüş ve standart hakkında 11 adet tez yazılmıştır. Bununla birlikte TMS 16, TMS 11 ve TMS 18 standardıyla ilgili olarak çeşitli çalışmalar yapılmıştır.

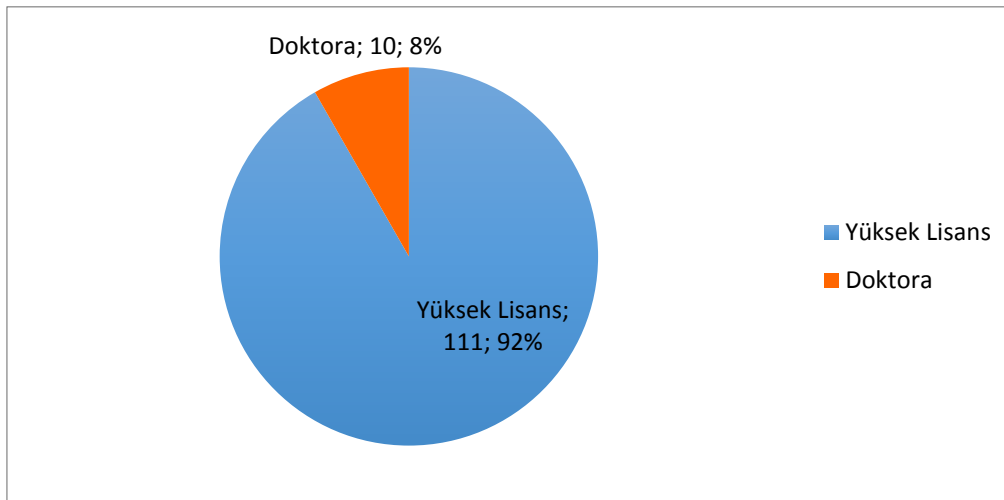
Tablo 1’de bulunan standart frekanslarının sayısı toplam tez sayısının üzerinde bir değeri ifade etmektedir. Bu durumun temel sebebi; bazı çalışmalarda birden fazla standartla ilgili açıklamaların ve uygulamaların yapılmış olmasıdır.

Tablo 2. Üniversitelere Göre Tez Dağılımı

Üniversite	f	Üniversite	f
Marmara Üniversitesi	19	Çukurova Üniversitesi	1
Okan Üniversitesi	18	Dumlupınar Üniversitesi	1
Gazi Üniversitesi	12	Düzce Üniversitesi	1
İstanbul Ticaret Üniversitesi	7	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	1
Sakarya Üniversitesi	6	Galatasaray Üniversitesi	1
Afyon Kocatepe Üniversitesi	5	Gaziantep Üniversitesi	1
Muğla Üniversitesi	5	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	1
Dokuz Eylül Üniversitesi	4	Hacettepe Üniversitesi	1
Atatürk Üniversitesi	3	Hitit Üniversitesi	1
Balıkesir Üniversitesi	3	İstanbul Gelişim Üniversitesi	1
Aksaray Üniversitesi	2	Karadeniz Teknik Üniversitesi	1
Başkent Üniversitesi	2	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	1
Bozok Üniversitesi	2	Kırıkkale Üniversitesi	1
Celal Bayar Üniversitesi	2	Mustafa Kemal Üniversitesi	1
Cumhuriyet Üniversitesi	2	Selçuk Üniversitesi	1
İstanbul Aydın Üniversitesi	2	Süleyman Demirel Üniversitesi	1
Kahramanmaraş Sütçü İmam	2	Trakya Üniversitesi	1
Türk Hava Kurumu Üniversitesi	2	Uludağ Üniversitesi	1
Akdeniz Üniversitesi	1	Yaşar Üniversitesi	1
Bahçeşehir Üniversitesi	1	Zonguldak Karaelmas Üniversitesi	1
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi	1		

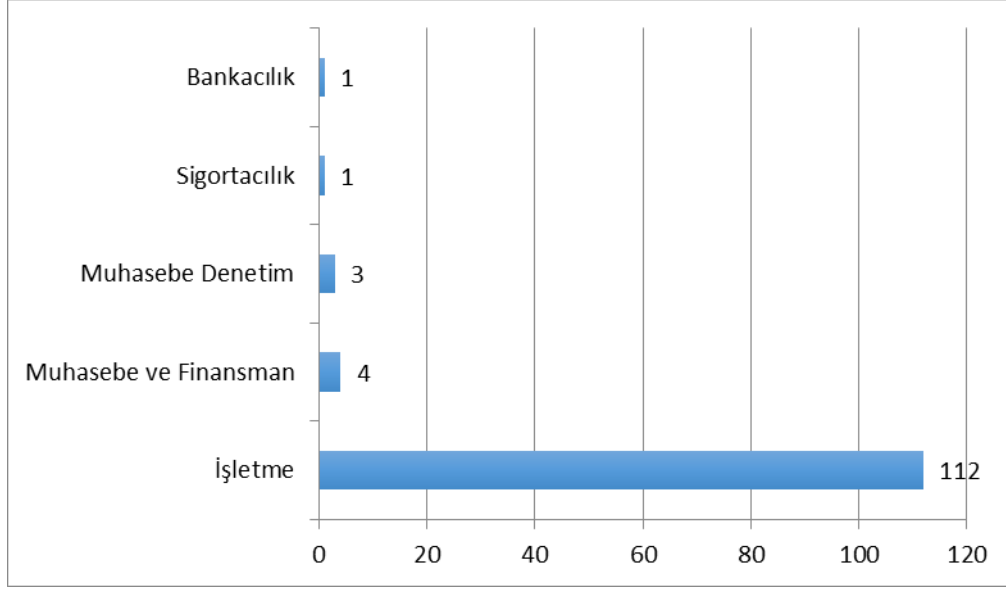
Tablo 2’de üniversitelere göre tez dağılımları gösterilmektedir. Tablodan elde edilen verilere göre muhasebe standartları ile ilgili olarak en çok çalışmayı 19 tez ile Marmara Üniversitesi gerçekleştirmiştir. İkinci sırada ise 18 teze Okan Üniversitesi bulunmaktadır. Bu üniversiteleri sırasıyla Gazi Üniversitesi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi ve Muğla Üniversitesi takip etmektedir. Toplamda ise 41 üniversite muhasebe standartlarıyla ilgili tez çalışması gerçekleştirilmiştir.

Şekil 2. Tez Türüne Göre Dağılım

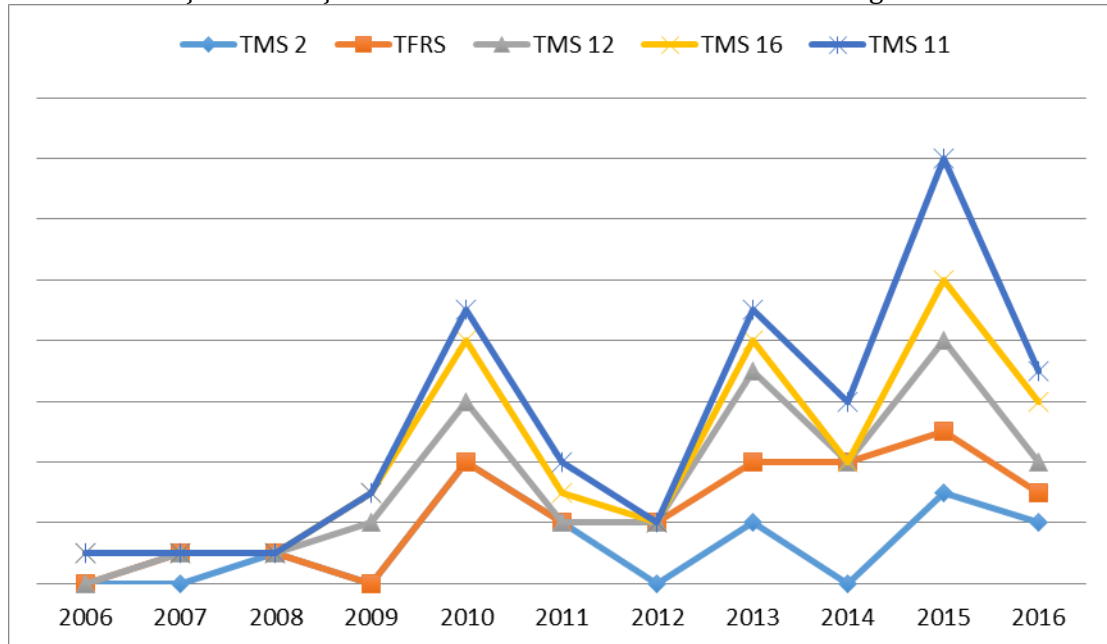
Yukarıdaki şekilde görüleceği üzere yazılan toplam tezlerin sadece % 8'i doktora tezlerinden oluşmuş, diğer tezler %92'lik bir oranla yüksek lisans eğitimi sırasında yazılmıştır. Marmara Üniversitesi 4 adet doktora teziyle muhasebe standartları ile ilgili en çok doktora tezinin yazıldığı üniversite olmuştur. Marmara Üniversitesi'nden sonra 2 tez ile Sakarya Üniversitesi gelmektedir. Dokuz Eylül Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Yaşar Üniversitesi ve Çukurova Üniversitesi'nde ise muhasebe standartları hakkında yalnızca 1 adet doktora tezi yazılmıştır. Kalan 111 adet tez ise yüksek lisans tezinden oluşmaktadır.

Şekil 3. Anabilim Dallarına Göre Tez Dağılımı

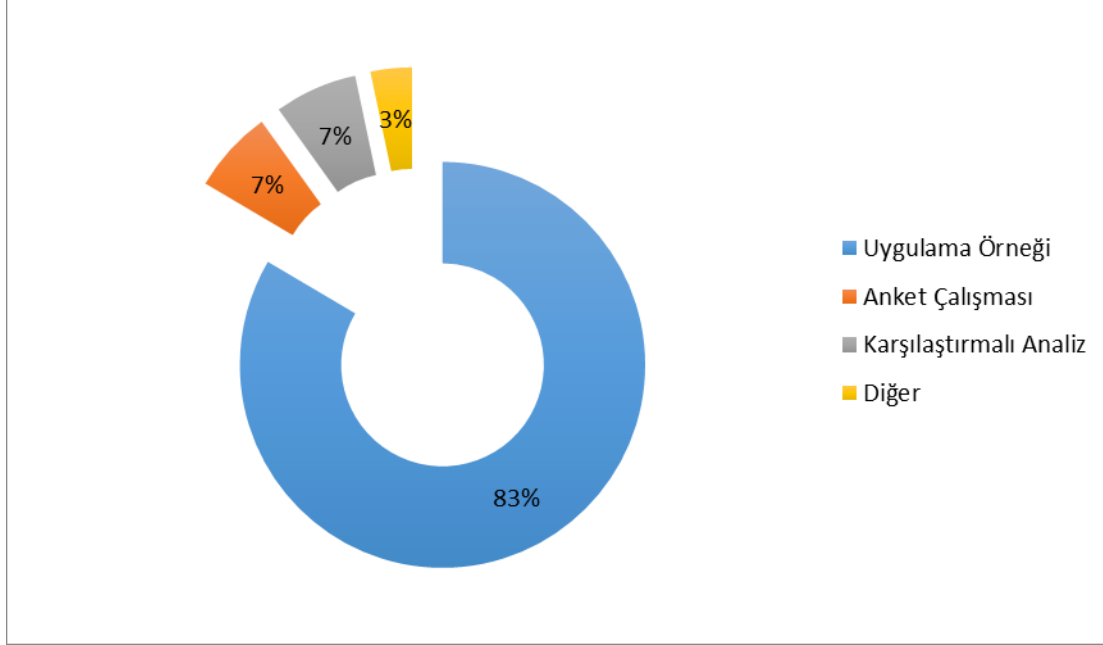
Şekil 3'te yer alan anabilim dallarına göre tez dağılımlarında büyük bir oran İşletme Anabilim Dalı altında bulunmaktadır. Sigortacılık ve Bankacılık Anabilim dalında yazılan tezler Marmara Üniversitesi'nde, Muhasebe ve Finansman Anabilim dalında yazılan tezler Kırıkkale Üniversitesi, İstanbul Aydın Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi'nde bulunmaktadır. Muhasebe Denetim Anabilim dalında yazılan tezler ise İstanbul Ticaret Üniversitesi'nde kaleme alınmıştır. İşletme Anabilim dalında yazılan tez sayılarının yüksek sayıda olmasının sebebi ise birçok bilim dalının ilgili anabilim dalının altında bulunmasıdır.

Şekil 4. En Çok Kullanılan Standartların Yıllara Göre Dağılımı

Şekil 4 incelendiğinde TMS 2, TFRS, TMS 12, TMS 16 ve TMS 11 sırasıyla en çok kullanılan çalışmalar açısından 2008 yılı itibariyle artış gösterdiği gözlenmektedir. Çalışmalar yıllar itibariyle düzensiz bir eğilim göstermekte ve belirli dönemlerde ilginin artıp azaldığı tespit edilmektedir. Araştırmadan elde edilen verilerde TMS 2; 2009,2012 ve 2014 yıllarında, TFRS; 2008, 2009, 2010, 2011 yıllarında, TMS 12; 2008, 2011, 2012 ve 2014 yıllarında, TMS 16; 2007, 2008, 2011, 2014 yıllarında ve TMS 11 ise 2008, 2009, ve 2012 yıllarında hiç çalışılmamıştır.

Şekil 5. Kullanılan Araştırma Yöntemlerine Göre Tez Dağılımı

Yukarıdaki şekilde görüleceği üzere hazırlanan tezlerin büyük bölümünde uygulama örneği yapılmıştır. Özellikle finansal tablolardan elde edilen verilerle standartların farklı sektörde ve işletmelerde uygulanabilirliği test edilmiştir. Kullanılan diğer araştırma yöntemleri ise anket çalışması ve karşılaştırmalı analizler ile diğer yöntemlerden oluşmaktadır.

Tablo 3. Erişime Açık Olup Çalışma Yapılmamış Standartlar

TFRS 6 Maden Kaynaklarının Araştırılması ve Değerlendirilmesi
TFRS 11 Müşterek Anlaşmalar
TFRS 12 Diğer İşletmelerdeki Paylara İlişkin Açıklamalar
TFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü
TFRS 14 Düzenlemeye Dayalı Erteleme Hesapları
TFRS 15 Müşteri Sözleşmelerinden Hasılat
TMS 7 Nakit Akış Tabloları
TMS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler ve Hatalar
TMS 10 Raporlama Döneminden (Bilanço Tarihinden) Sonraki Olaylar
TMS 17 Kiralama İşlemleri
TMS 24 İlişkili Taraf Açıklamaları
TMS 26 Emeklilik Fayda Planlarında Muhasebeleştirme ve Raporlama
TMS 28 İştiraklerdeki ve İş Ortaklarındaki Yatırımlar
TMS 29 Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama
TMS 32 Finansal Araçlar: Sunum
TMS 33 Hisse Başına Kazanç
TMS 34 Ara Dönem Finansal Raporlama

Tablo 3'ten elde edilen verilere göre henüz çalışma yapılmamış, yapılsa dahi veri tabanında erişime açılmamış birçok standart bulunmaktadır. Dolayısıyla yeni tez çalışmalarında konu seçimi açısından yukarıda bulunan standartlar kullanılabilir.

6. SONUÇ

Araştırmada 2006-2016 yılları arasında TMS ve TFRS anahtar kelimesi ile yazılan tezlerin düzensiz olmasına rağmen belirli oranda artış gösterdiği tespit edilmiştir. Standartların sürekli olarak güncellenmesi ve standartları uygulamaya başlayan işletme sayılarının gün geçtikçe artması, standartlara olan ilginin devam etmesini sağlamakta, dolayısıyla gelecekteki dönemde de konu ile ilgili tezlerin yazılacağı öngörülmektedir. Muhasebe standartları açısından tezler incelendiğinde TMS 2, TFRS, TMS 12, TMS 16 ve TMS 11 en çok tercih edilen standartlar olmuştur. Bu standartların işletme ile ilgili oldukça önemli konuları düzenlemekte olması ve standartların uygulanmaya başlamasından önceki yasal mevzuatla çeşitli farklılıkların bulunması, ilgili standartlarla yazılan tez sayılarını da paralel olarak arttırmıştır.

Araştırma sonuçlarında tezlerin büyük bir oranının yüksek lisans tezi olduğu ortaya çıkmıştır. Bu oranın ortaya çıkmasının en önemli sebebi dünya genelinde olduğu gibi doktora programlarının sayı ve kontenjanlarının yüksek lisans sayı ve kontenjanlarına göre oldukça az olmasıdır. Bununla birlikte yüksek lisans eğitim süresi doktora eğitime göre daha kısa ve mezuniyet koşulları doktora eğitime göre daha kolaydır.

Araştırmada incelenen tezlerin üniversite dağılımlarına bakıldığında, en çok tezin Marmara ve Okan Üniversitesi'nde yazıldığı görülmektedir. Bununla birlikte Gazi Üniversitesi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi ve Muğla Üniversitesi'nde de konu ile ilgili tezlerin yazıldığı görülmektedir. Tez konusunun belirlenmesi tez öğrencisinin ve tez danışmanın birlikte karar verdiği bir süreç olması sebebiyle ilgili konu ile yazılan tezlerin üniversite sıralaması üzerinde herhangi bir etkisi bulunmamaktadır. Bununla birlikte incelenen tezlerin %38'inin İstanbul'da bulunan üniversiteler tarafından yazıldığı görülmektedir.

Bu çalışma Türkiye'de belirli dönemde muhasebe standartları ile ilgili yazılmış olan tezlerin standartlara ve yıllara göre olan eğilimlerini tespit etmeye çalışmıştır. Dolayısıyla gelecek dönemde yüksek lisans ve doktora aşamasındaki öğrencilerin tez konusu planlamasında yardımcı olacaktır. Özellikle henüz çalışma yapılmamış standartlar belirlenerek konu ile ilgili yapılacak olan araştırmalarda kişiye faydalı bilgiler sağlamayı amaçlamaktadır.

Dünya üzerinde standartların kullanımı gün geçtikçe artmakta ve muhasebe uygulamalarında önemli bir etkiye sahip olmaktadır. Dolayısıyla belirli dönemlerde yenisi eklenen bu standartlarla ilgili çalışmaların devam etmesi öngörülmektedir. Bu çalışmada elde edilen veriler, içerik analizi yöntemi ile lisansüstü tezlerin taraması sonucu ulaşılmıştır. Bundan sonraki çalışmalarda standartlarla ilgili olarak makale taraması yapılabilir ve farklı metodolojik sınıflamalar kullanılabilir.

KAYNAKÇA

Acar D. ve Tetik, İ. (2004), Genel Muhasebe, Tuğra Ofset, Isparta.

Akçakanat, Ö.; Senal, S. ve Aslantaş Ateş, B. (2013), Türkiye Muhasebe Standartları Çalışmalarının İçerik Analizi Bakımından Değerlendirilmesi, Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, 5(3), 1-8.

Akdoğan, N. (2012), Konuşma Metni PPT Sunumu, I Uluslararası Muhasebe ve Finans Sempozyumu, Gaziantep, 31 Mayıs-2 Haziran 2012.

Cömert, N. ve Akdemir, Y. (2017), Yerel Finansal Raporlama Çerçevesi (YFRÇ) Taslağı Uygulama Çalıştayı, Editörler: Nuran Cömert, Cemal İbiş, Çağla Ersen Cömert, 24-25 Şubat, Marmara Üniversitesi Rektörlük Konferans Salonu, İstanbul, Matbis Matbaa.

Elitaş, C.; Karakoç, M. ve Özdemir, S. (2011), Muhasebe Meslek Mensupları Perspektifinden Türkiye Muhasebe Standartları, World Of IFRS, Ekim, 1-14.

Erdoğan, M.; Elitaş, C.; Erkan, M. ve Aydemir, O. (2014), Muhasebe Hilelerinin Denetiminde Benford Yasası, Ankara, Gazi Kitapevi.

Hsieh, Hsiu-Fang ve Shannon, S.E. (2005), Three Approaches to Qualitative Content Analysis, Qualitative Health Research, 15(9), 1277-1288.

Karapınar, A. ve Ayıkoğlu Zaif, F. (2013), Finansal Analiz, Ankara, Gazi Kitapevi.

Şensoy, N. (2011). Konuşma Metni PPT Sunumu. I. Türk Coğrafyasında Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Sempozyumu, Sinop, 25-26 Ekim 2011.

Türkiye Muhasebe Standartları, KGK.

Ülker Y. ve Avder E. (2011), Dönem Sonu Muhasebe İşlemleri, Trabzon Murathan Yayınevi